Encyklopedie Antropologie

První interaktivní mezinárodní encyklopedie antropologie

Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně společně s odborníky z dalších univerzit a z Akademie věd České republiky zahajuje ambiciózní výzkumný projekt, první internetovou interaktivní *Encyklopedii antropologie*, která svým pojetím do jisté míry patří do kategorie informačních příruček typu Wikipedie, nejrozsáhlejší a nejpopulárnější internetové encyklopedie, respektive její předchůdkyně Nupedie. S těmito referenčními nástroji ji spojuje společná platforma (internet), interaktivita, možnost pravidelné aktualizace dat a bezplatný přístup pro každého uživatele. Zamýšlená encyklopedie vykazuje navíc řadu specifických rysů: záruku vysoké odborné úrovně představuje nejenom široké autorské zázemí, tvořené předními specialisty v antropologii a příbuzných oborech, ale i redakční rada opírající se o početný kolektiv recenzentů a konzultantů. Výchozí verze připravované „antropopedie" bude v češtině, lze však počítat i s dalšími jazykovými verzemi.

Encyklopedie antropologie navazuje na *Antropologický slovník (s přihlédnutím k dějinám literatury a umění) aneb co by mohl o člověku vědět každý člověk*. Tento slovník byl publikován v roce 2009 (Brno: Akademické nakladatelství CERM, ISBN 978-80-7204-560-0; on-line verze je zdarma přístupná na adrese http://is.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/index.html). Encyklopedie, podobně jako citovaný Antropologický slovník, respektuje fakt, že moderní antropologie je interdisciplinární, komparativní a holistický vědecký obor hledající odpovědi na základní otázky lidského rodu: „Odkud jsme? Jací jsme? Kam jdeme?" Vychází z poznání, že lidé a lidská společenství, jejich vznik, vývoj a proměny jsou určovány navzájem se ovlivňujícími danostmi biologickými, medicínskými, psychologickými, sociálními, kulturními atd. Nezbytný v této vědecké disciplíně je proto celostní výzkum. Antropologie studuje biologickou variabilitu člověka, podobnosti a rozdíly ve vztahu k ostatním biologickým druhům (zejména našim nejbližším příbuzným – primátům). Zároveň zkoumá lokální sociokulturní varianty univerzálních struktur lidského myšlení a chování, jejich rozdílnosti a podobnosti v celém kontinuu vývoje i možného budoucího směřování.

Specifikem Encyklopedie antropologie je její originální koncepce, vymykající se všem obdobným pracím, které byly dosud na toto téma ve světě vydány. Programově je budována jako integrální databáze poznatků, jichž bylo v oblasti věd o člověku, společnosti a kultuře dosaženo v kontextu vývoje antropologie a jejích subdisciplín, výzkumných metod, paradigmat a teorií. Na rozdíl od standardních anglosaských slovníků a encyklopedií rozšiřuje tematický záběr o oblast krásné literatury a výtvarného umění. Její součástí je komplexní řada hesel věnovaných oblasti umělecké kultury, kterou tradiční antropologie do značné míry opomíjela. Tuto encyklopedii lze tedy označit za příspěvek k rozvoji dosud málo celosvětově zpracované antropologie umění a k obohacení epistemologických základů obecné antropologie.

Druhým originálním specifikem Encyklopedie antropologie je její interaktivita a mezinárodní autorské zázemí: bude neustále doplňována o aktuální vědecké poznatky (autory hesel jsou nezřídka autoři nových objevů) a bude reagovat na kritické postřehy, náměty a podněty uživatelů.

Třetím originálním specifikem Encyklopedie antropologie je webová platforma „Nové objevy a výsledky" (souměřitelná s oborovými časopisy mezinárodní úrovně) přinášející recenzované studie a zprávy o nejnovějších výzkumech a objevech v antropologii a příbuzných disciplínách.

Encyklopedie je určena studentům a badatelům v oblasti antropologie a „příbuzných" disciplín (areálních studií, archeologie, biokulturologie, biologie, ekonomie, etnologie, filozofie, folkloristiky, genetiky, geologie, historie, kinantropologie, kulturologie, lingvistiky, mediálních studií, medicíny, paleontologie, politologie, právních věd, psychologie, religionistiky, sexuologie, sociologie nebo teologie), učitelům a studentům středních i vysokých škol a širší veřejnosti.

Encyklopedie bude *ab initio* zdarma přístupná všem uživatelům internetu – to umožní naplňovat její smysl jako aktuálního vzdělávacího a vědeckovýzkumného nástroje. Encyklopedie bývají totiž po právu považovány za korektní informační příručky *par excellence*. Nad encyklopediemi lze ovšem rozjímat i jinak než ve zmíněném smyslu. Abecední uspořádání encyklopedií a slovníků nabízí lautréamontovská „nahodná setkání" („Je krásný … jako náhodné setkání šicího stroje a deštníku na pitevním stole!") nesouvisejících či odlišných objektů a myšlenek. Tak se vedle sebe klidně octne cedník, cech, celibát nebo Cellini někde u Cesty osmidílné … a vznikají mnohá jiná překvapivá sousedství, podněcující fantazii, inspiraci, originalitu a tvořivost. Snad *Encyklopedie antropologie* bude plnit nejen roli příručky, ale i vize surrealistů či francouzského filozofa a literárního teoretika Rolanda Barthese, jenž ve studii věnované Diderotově *Encyclopédie, ou dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers* (Encyklopedie aneb výkladový slovník věd, umění a řemesel, 1751–1772) uvádí, „(…) že neexistuje ani jedna obrazová tabule v Encyklopedii, která by nebyla zdrojem mnohem silnějších vibrací, než jaké slibuje jejich sdělná funkce. Tyto jedinečné vibrace jsou vyvolány především úžasem".